

RIIGIKOHTU PRAKTIKA ÜLEVAADE JUULI – SEPTEMBER 2025

KRIMINAALKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
16.07.2025	1-21-3063/252	Kriminaalmenetluse lõpetamata jätmine Riigikohus kordas lahendis oma väljakujunenud praktikat, mille kohaselt on kriminaalmenetluse lõpetamine mõistliku menetlusaja nõude rikkumisele reageerimisel viimane ja erandlik abinõu. Enne selle kasuks otsustamist peab kohus vaagima, kas rikkumise heastaks piisav rahaline hüvitis süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse § 5 lg 1 p 6 või lg 4 alusel, karistuse kergendamine või karistusest vabastamine KrMS § 306 lg 1 p 61 alusel. Otsustamaks, millise abinõuga mõistliku menetlusaja ületamisele reageerida, tuleb kohtul kaaluda ühelt poolt seda, mil määral on rikutud süüdistatava õigust menetlusele mõistliku aja jooksul, ja teiselt poolt avalikku menetlushuvi konkreetses asjas, sh kuriteo raskust. Lisaks märkis Riigikohus, et kui ringkonnakohus tuvastab KrMS § 339 lg 1 p-s 1² või lg-s 2 nimetatud kriminaalmenetlusõiguse olulise rikkumise, saab ringkonnakohus saata kriminaalasja KrMS § 341 lg 3 kohaselt maakohtule uueks arutamiseks üksnes tingimusel, et maakohtu viga ei ole võimalik kõrvaldada apellatsioonimenetluses. KrMS § 341 lg-t 3 peab seejuures tõlgendama nii, et kui ei ole ülekaalukaid põhjuseid, mis eeldaksid kriminaalasja maakohtule uueks arutamiseks saatmist, tuleb ringkonnakohtul kriminaalasi ise ära lahendada. Üldjuhul on ringkonnakohtul võimalik maakohtu vead tõendite hindamisel ja kohtuotsuse põhistamisel ise kõrvaldada, saatmata kriminaalasja esimese astme kohtule uueks arutamiseks. Väljaspool kaebuse piire osutas kolleegium, et KarS § 389¹ lg-te 1, 2 ja 3 - § 22 lg 3 järgi ei ole võimalik kedagi süüdi tunnistada. KarS § 389¹ lg 2 sätestab - ja sätestas ka enne 1. jaanuarit 2015 - sama paragrahvi esimeses lõikes ette nähtud kuriteo kvalifitseeritud (raskema) koosseisu. Seega hõlmab inimese süüditunnistamine KarS § 389¹ lg 2 järgi ka tema tegusid, mis eraldivõetuna oleksid kvalifitseeritavad sama paragrahvi esimese lõike (põhikoosseisu) järgi, s.o kogumit ei teki. KarS § 389¹ lg 3 näeb aga ette üksnes juriidilise isiku vastutuse ja inimest selle sätte järgi süüdi tunnistada ei saa. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

TSIVIILKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
06.08.2025	2-22-7750/42	Endiselt juhatuse liikmelt dokumentide väljanõudmine Riigikohus selgitas, et endiselt juhatuse liikmelt dokumentide jm esemete väljanõudmise õiguslik alus on VÕS § 626 lg 1. Selle nõude eeldusena peab hageja tõendama, et kostjast juhatuse liige on käsundi täitmise käigus käsundi täitmiseks midagi saanud või loonud ning et käsundi täitmise käigus saadu või loodu on läinud kostja valdusesse. Kostja vabaneb väljaandmiskohustuse täitmisest juhul, kui ta tõendab, et käsundi täitmise käigus saadu või loodu ei ole enam tema valduses. Samuti selgitas Riigikohus, et täidetav ei ole selline kohtulahend, kus kostjat kohustatakse üle andma määratlemata hulka dokumente. Sellise nõude korral peab hageja konkretiseerima dokumendid, mille üleandmiseks ta soovib kostjat kohustada. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

HALDUSKOLLEEGIUMI LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
04.07.2025	3-22-491/31	Ebaõige teabe avaldamisega tekitatud mittevarealise kahju hüvitamine Riigikohtu halduskolleegium lahendas otsuses 3-22-491/31 isiku kaebust, keda prokuratuur oli ebaõigesti seostanud nn Danske rahapesuafääriga. Riigikohus selgitas, et kui isik nõuab avalikult võimult ebaõigete andmete avalikkusele esitamisega tekitatud kahju hüvitamist, on teatud juhtudel võimalik kahju hüvitada nii EL-i isikuandmete kaitse üldmääruse kui ka riigisisese õiguse alusel. Kohus peab sellisel juhul lähtuma kaebajale soodsamast normist. Kuigi need ei viiks tõenäoliselt märkimisväärselt erineva tulemusena, luges Riigikohus kaebajale soodsamaks isikuandmete kaitse üldmääruse, mis nõuab ka mittevarealise kahju puhul täielikku ja tõhusat hüvitist. Riigikohus mõistis selle alusel prokuratuurilt kaebaja kasuks välja hüvitise 5000 eurot, sest prokuratuur oli aastaid põhjendamatult keeldunud oma vea parandamisest. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
21.08.2025	3-22-2373/51	Vaidluse jätkamine kaebaja ümberpaigutamisel ühest vanglast teise Riigikohtu halduskolleegium selgitas määruses nr 3-22-2373/51, et kinnipeetava ümberpaigutamine ühest vanglast teise ei muuda ainetuks vaidlust töötasu üle vanglas, kuhu isik oli varem paigutatud. Kinnipeetav on õigussuhtes riigi, mitte vanglaga (HKMS § 15 lg 2) ning kinnipeetavate töötasu reguleerivad sätted kehtivad ühetaoliselt kõikides vanglates. Kuivõrd kaebaja õiguskaitsevajadus polnud ära langenud, tulnuks halduskohtul kooskõlas tõhusa õiguskaitse ja menetlusökoonomia põhimõtetega minna üle tuvastamiskaebusele ning lahendada vaidlus sisuliselt, mitte suunata kaebajat teise vangla vastu uut taotlust esitama. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
02.09.2025	3-24-3485/30	Konkurentsipõhine läbirääkimistega hankemenetlus Riigikohtu halduskolleegium kinnitas otsuses nr 3-24-3485/30, et konkurentsipõhises läbirääkimistega hankemenetluses on lubatud pärast läbirääkimiste lõppemist esitada uus

		pakkumus. Enne läbirääkimisi esitatud pakkumused on üksnes indikatiivsed, lõplik ja hindamisele kuuluv pakkumus esitataksegi enamasti alles läbirääkimistena tulemusena. Uus pakkumus ei pea kattuma varasemaga pakkumusega. Täiendavalt selgitas kolleegium, millal kohaldub riigihangete direktiiv 2014/24 ja millal kohaldub kaitse- ja julgeolekusektori riigihangete direktiiv 2009/81. Mobiilsete välihaiglate ja sidumispunktide ostmise hankele kohaldub direktiiv 2014/24 ja sellest tulenevalt riigihangete seaduse teine peatükk. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
30.09.2025	3-22-1248/83	Detailplaneeringu osaline tühistamine Juhul kui kohus teeb kindlaks, et detailplaneering on õigusvastane, tuleks kaaluda, kas võimalik on detailplaneeringu tühistamine osaliselt. Haldusakti osaline tühistamine on võimalik, kui haldusakti õigusvastane osa on ülejäänud haldusaktist eristatav ja kohus on veendunud, et haldusorgan oleks andnud haldusakti ka ilma tühistatud osata. Detailplaneeringutes on õigusvastane osa ülejäänud haldusaktist eristatav näiteks juhul, kui õigusvastane tingimus kehtib ainult konkreetsel piiritletaval maa-alal, puudutab ainult konkreetset ehitist või rajatist või reguleerib kindlat küsimuste ringi. Osaline tühistamine ei tohi viia paigast KOV poolt avaliku planeerimismenetluse tulemusel ja kaalutlusõiguse alusel detailplaneeringus kindlaks määratud huvide tasakaalu. Seega on tühistamine lubatav, kui tühistatav osa on väheoluline, ei mõjutanud detailplaneeringu kehtestamist või on mõni muu asjaolu, millest järeldub, et KOV oleks kehtestanud detailplaneeringu ka ilma tühistatava osata. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

PÕHISEADUSLIKKUSE JÄRELEVALVE KOLLEEGIUMI

LAHENDID

Lahendi kuupäev	Kohtuasja number	KOKKUVÕTE
04.07.2025	5-25-13/5	VVK pädevus teha järelevalvet riigi valimisteenistuse veebilehel avaldatud teabe üle Riigikohus jättis rahuldamata kaebuse Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) otsuse peale, millega jäeti läbi vaatamata kaebaja taotlus kohustada riigi valimisteenistust parandama veebilehel valimised.ee avaldatud kommentaari 2023. aasta valimiste auditeerimise kohta. Kaebaja leidis, et riigi valimisteenistus on esitanud ebaõiget teavet. VVK otsuse kohaselt puudus neil pädevus sellist kaebust läbi vaadata. Kolleegium nõustus VVK otsusega jätta kaebus läbi vaatamata, kuid selgitas, et kaebus tuli läbi vaatamata jätta kaebeõiguse puudumise tõttu, mitte VVK järelevalvepädevuse puudumise tõttu. Riigi valimisteenistuse kui valimiste korraldaja tegevuse üle teeb järelevalvet VVK. Riigi valimisteenistusel ei olnud seadusest tulenevat kohustust anda täiendavaid selgitusi 2023. aasta valimiste auditeerimise kohta, kuid olukorras, kus avalikkusel võib olla tekkinud kahtlusi elektroonilise hääletamise süsteemi auditeerimise usaldusväärsuse kohta, on põhjendatud vabatahtlikult täiendavate selgituste avaldamine. Valimisi puudutava teabe vabatahtlik avaldamine allus konkreetsel juhul VVK järelevalvele, sest valimiste usaldusväärsuse aspektist on oluline, et valijatel oleks kättesaadav ajakohane ja õige teave hääletamissüsteemide toimimise ja turvalisuse kohta. Siiski oli õiguspärane VVK otsus jätta kaebus läbi vaatamata, sest kaebajal puudus konkreetsel juhul kaebeõigus. Valimisasjades saab isik kaitsta enda subjektiivseid õigusi, tal ei ole õigust esitada kaebus avalikes huvides. Järelevalvemenetlus toimub valimisasjades üksnes avalikes huvides ehk isikul on õigus vaid enda pöördumise korrakohasele menetlusele, kuid tal puudub õigus nõuda järelevalvemenetluse algatamist või konkreetse meetme kohaldamist. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

21.07.2025	5-25-15/2	VVK koosoleku jälgimise nõuded Riigikohus jättis rahuldamata kaebuse, milles väideti, et Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) takistas põhjendamatult kaebaja osalemist VVK elektroonilisel koosolekul. Kaebajalt nõuti koosolekule registreerumist, koosoleku veebilink saabus vaid veidi enne koosoleku algust ja sattus rämpsposti hulka, tal tuli mõni minut ooteruumis oodata ning end kaamera ja mikrofoni vahendusel esitleda. Kolleegiumi hinnangul ei takistanud registreerumismõuet veebilinki saatmise aeg kaebajat õigeaegselt koosolekul osalemast ega rikkunud muul viisil tema õigusi. Kohustus registreeruda ei olnud ka kuidagi koormav. E-kirja sattumine rämpsposti hulka ei ole VVK kontrolli all. Koosoleku alguse mõneminutilise viibimine tehnilistel põhjustel ei ole käsitatav toiminguna. Koosoleku juhataja võib nõuda vaatlejalt end esitledes oma näo näitamist. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
21.07.2025	5-25-16/3	VVK järelevalvepädevus riigi valimisteenistuse veebilehel avaldatud teabe üle Riigikohus jättis rahuldamata kaebus VVK otsuse peale, millega jäeti läbi vaatamata kaebaja taotlus kohustada riigi valimisteenistust korrigeerima veebilehel valimised.ee avaldatud valeväited ODIHR-i koostatud elektroonilise hääletamise süsteemi õiguslikus hinnangus antud soovitude kohta. VVK otsuse kohaselt puudus neil pädevus kaebus läbi vaadata, sest kokkuvõtte avaldamine ei ole valimisseadusest tulenev toiming. Kolleegium jäi asjas 5-25-13 esitatud seisukohtade juurde. Kokkuvõtte avaldamine ei ole valimisseadusest tulenevalt kohustuslik, kuid ka vabatahtlik teabe avaldamine allub VVK järelevalvele, kui teabe avaldamine on vajalik valimispõhimõtete kaitseks või isiku subjektiivsete õiguste tagamiseks. Ka elektroonilise hääletamise süsteemi õigusliku analüüsi ja selle kokkuvõtte avaldamine aitab tagada valimispõhimõtete järgimist. Seega oli VVK-l pädevus vaidlusaluse teabe avaldamise üle järelevalvet teha. Siiski oli VVK otsus jätta kaebus läbi vaatamata õiguspärane, sest riigi valimisteenistuse väidetav valetõlgendus ODIHR-i koostatud analüüsile ei piira ega moonuta kaebaja valimisõigust. Järelevalvemenetlus valimisasjades toimub üksnes avalikes huvides ning Riigikohtu järjepideva praktika kohaselt ei ole isikul põhiseadusest või valimisseadustest tulenevat õigust avalikes huvides kaebusi esitada. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
22.07.2025	5-25-17/4	Kaebeõigus valimiskaebemenetluses eeldab subjektiivse õiguse riivet Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis läbi vaatamata kaebuse, milles paluti Vabariigi Valimiskomisjonil (VVK) teha otsus 2025. a kohaliku omavalitsuse volikogu valimistel elektroonilist hääletamist mitte lubada. Kaebaja oli seisukohal, et elektrooniline hääletamine ei ole kooskõlas Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikliga 14 koosmõjus protokoll nr 1 artikliga 3. Seda põhjusel, et elektrooniline hääletamine võimaldab valijate erinevat kohtlemist. Kolleegium selgitas, et põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse 6. peatükis ette nähtud valimiskaebemenetluses saab vaidlustada ka VVK tegevusetust seadusest tuleneva kohustuse täitmata jätmisel. Samas eitas kolleegium kaebaja kaebeõigust, kuivõrd elektroonilise hääletamise võimalus 2025. a kohalikel valimistel ei riiva kaebaja õigust vabalt valida ning salaja hääletada. Valimiskaebemenetluses saab kaebeõigust jaatada subjektiivse õiguse riive olemasolul. Kolleegium selgitas varasemale praktikale tuginedes ka seda, et valimiste ühetaolisuse ehk võrdse kohtlemise põhimõte ei nõua, et kõik valijad peavad valimistoimingut tegema absoluutselt ühesugusel viisil. Määruse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.

23.07.2025	5-25-18/6	VVK elektrooniliselt koosolekult eemaldamise õiguspärasus Riigikohus jättis liidetud asjas rahuldamata kaks kaebust VVK toimingute peale. K. Kartanas vaidlustas seda, et teda ei lubatud 10. juuli 2025. a VVK elektroonilisele koosolekule, et teda ei teavitatud koosolekule mitte lubamisest ja seda ei põhjendatud ning et ta eemaldati samalt koosolekult. M. Pöder palus samuti tunnistada õigusvastaseks tema samalt koosolekult eemaldamise. Kolleegiumi hinnangul ei käitunud VVK 10. juuli koosoleku läbiviimisel kaebajate suhtes õigusvastaselt. VVK võimaldab elektroonilist koosolekut jälgida selleks soovi avaldanud isikutel. Vaidlusaluse koosoleku teates sisaldunud nõue teatada osalussoovist enne koosoleku algust oli kolleegiumi hinnangul igaühele arusaadav ja mõistlik. K. Kartanas teatas osalussoovist pärast koosoleku algust. Tema koosolekul mittelubamine ei olnud õigusvastane, sest ta ei registreerinud end koosolekule vastavalt koosolekul osalejatele seatud tingimustele. Kaebaja teadis sellest tingimusest, mistõttu ei olnud VVK-l põhjust asuda kaebajaga kirjavahetusse, et talle tingimust korrata. Seega ei olnud õigusvastane ka koosolekule mittelubamisest teatamata ning selle põhjendamata jätmine. Mõlemad kaebajad eemaldati koosolekult, sest nad ei täitnud koosoleku juhataja korralduse peale enda seadusest tulenevat kohustust end enne vaatlemise alustamist esitleda. Esitlemiskohustus hõlmab kohustus esitada oma ees- ja perekonnanimi, mida kaebajad ei teinud. Ühtlasi on vaatlejatel keelatud VVK tööd segada. Kaebajate käitumine andis VVK le aluse arvata, et nende eesmärk ei olnud mitte üksnes koosolekut vaadelda, vaid ka VVK tööd segada. Kolleegiumi hinnangul oli kaebajate koosolekult eemaldamine õiguspärane. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
24.07.2025	5-25-21/2	VVK koosolekute jälgimise eeltingimuseks on esitlemiskohustuse täitmine Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis rahuldamata kaebuse, milles vaidlustati Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) koosolekult eemaldamise toimingut. Kaebuses paluti hinnata ka Riigikogu valimise seaduse (RKVS) § 19⁴ põhiseaduspärasust. VVK eemaldas kaebaja kui juriidilise isiku koosolekult pärast seda, kui tema füüsilisest isikust esindaja ei täitnud RKVS § 19⁴ lg-st 2 tulenevat esitlemiskohustust. Kaebaja hinnangul puudus aga VVK esitlemisnõudel õiguslik alus ja sisuline vajadus. Tema arvates ei saanud VVK koosolekute jälgijatele RKVS §-s 19⁴ sätestatud vaatlejaid puudutavat regulatsiooni kohaldada. Kolleegium kordas otsuses oma varasemat seisukohta, et ka VVK koosolekute jälgijatele kohaldub RKVS § 19⁴ regulatsioon, mistõttu oli kaebaja esindusõiguslikul füüsilisel isikul sama sätte lg-st 2 tulenevalt kohustus end koosoleku alguses esitleda. Esitlemiskohustuse legitiimseks eesmärgiks on koosoleku põhjendamatute takistusteta läbiviimine. Olukorras, kus kaebaja seadusest tulenevat vaatlemisõiguse teostamise eeltingimust ei täitnud, oli tema eemaldamine koosolekult õiguspärane. Kolleegium ei pidanud põhjendatuks algatada RKVS § 19⁴ osas põhiseaduslikkuse järelevalve menetlust. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
13.08.2025	5-25-19/2	KOVVS § 62 alusel saab avalduse esitada vaid valimiste korraldaja tegevuse kohta Riigikohus jättis rahuldamata kaebuse, milles isik vaidlustas VVK otsuse, millega oli jäetud rahuldamata tema kaebus riigi valimisteenistuse toimingute peale. Kaebaja VVK-le esitatud kaebuse kohaselt ei olnud riigi valimisteenistuse vastus tema KOVVS § 62 lg 1 alusel esitatud avaldusele valimiste puuduliku korraldamise kohta Luunja valla valimiskomisjoni poolt piisavalt põhjalik. Kolleegium selgitas, et KOVVS §-ga 62 on antud õigus esitada avaldus vaid valimiste korraldaja tegevuse kohta, kuid Luunja valla valimiskomisjon ei ole KOVVS tähenduses valimiste korraldaja. Seetõttu ei tekkinud kaebajal KOVVS § 66 lg 1 p 2 alusel VVK-le kaebuse esitamise õigust. Kolleegium täpsustas, et ka isikul, kellel on KOVVS § 62 alusel avalduse esitamise õigus, on õigus vaid enda pöördumise korrahasele menetlusele. Avalduse esitajal ei ole õigust nõuda konkreetsete meetmete kasutuselevõttu ega vaidlustada

		valimisteenistuse seisukohti. Seda ka juhul, kui riigi valimisteenistus on andnud ekslikult vale vastuse. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
11.09.2025	5-25-28/5	Vabariigi Valimiskomisjon peab ka kaebuse läbivaatamata jätmise otsuse tegema koosolekul Riigikohus leidis, et Vabariigi Valimiskomisjon (VVK) oli õigesti jätnud kaebuse läbi vaatamata (KOVVS § 65 lg 3), kuid rõhutas, et asjaomane otsus tuleb RKVS § 12 lg 1 kohaselt teha ainsas seadusega sätestatud töövormis ehk koosolekul. Komisjoniliikmete kirjavahetust ei saa lugeda koosolekuks (RKPJko 11.09.2025, 5-25-27/8, p-d 16–17). Sisuliselt oli VVK jätnud kaebuse õigesti läbi vaatamata, kuna kaebaja pöördumine enda e-hääletamise kohta teabe saamiseks ei olnud käsitatav avaldusena rikkumise kohta valimiste korraldaja poolt. Ka kaebuses VVK-le ei olnud kaebaja selgitanud, milles seisnes seadusrikkumine asjaomasel e-hääletamisel. Protokollimine on aga menetlustoiming, mille õiguspärasust hinnatakse koos põhimenetluse tulemuse õiguspärasusega. Kaebaja kirjalikud avaldused olid juba lahendatud ning uus kaebus puudutas menetlustoiminguid, mis olid seotud põhimenetlustega (RKPJko 13.08.2025, 5-25-19/2; RKPJko 11.09.2025, 5-25-24/4). Asjaomaseid menetluslikke riiveid sai hinnata põhimenetluses. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
11.09.2025	5-25-24/4	Vabariigi Valimiskomisjonil puudus õiguslik alus jätta kaebuse läbivaatamiseks avalik koosolek pidamata ja kollegiaalne otsus vormistamata Riigikohus tunnistas õigusvastaseks Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) järgmised toimingud: avaliku koosoleku pidamata jätmine ja kollegiaalse otsuse vormistamata jätmine. VVK ülesanne on lahendada talle esitatud kaebusi ning võtta tema pädevuses olevate küsimuste lahendamiseks vastu otsuseid (KOVVS § 12 lg 1 ja lg 3). VVK otsused avaldatakse Riigi Teatajas (RTS § 2 lg 4 p 8). VVK töövorm on avalik koosolek ning koosolekud protokollitakse (RKVS § 12 lg 1 ja lg 3; vt ka RKPJko 11.04.2025, 5-25-3/5, p 21). Käesoleval juhul leidis VVK ekslikult, et kaebaja esitatu ei ole kaebus KOVVS § 66 lg 1 p 2 tähenduses ning rikkus kohustust arutada kaebust avalikul koosolekul ja vormistada selle kohta kollegiaalne otsus. Kaebajal oli õigus esitada kaebus riigi valimisteenistuse vastuse peale osas, mis puudutas tema avalduse väidetavalt puudulikku läbivaatamist (RKPJko 13.08.2025, 5-25-19, p-d 12–13). KOVVS §-s 62 nimetatud avalduse esitamine ei ole piiratud valimiste ajaga, kuid lähtudes KOVVS § 62 lg-te 1 ja 2 grammatilisest ja eesmärgipärasest tõlgendusest, saab avalduse esitada kolme päeva jooksul rikkumise toimumisest. Vastasel juhul ei ole võimalik saavutada regulatsiooni eesmärki, milleks on probleemi lahendamine viivitamatult pärast selle ilmnemist. Seega sobib nimetatud avalduse esitamine eelkõige selleks, et juhtida tähelepanu konkreetsetele seaduserikkumistele, mille riigi valimisteenistus saaks kiirelt kõrvaldada. KOVVS § 62 lg 1 eesmärk ei ole võimaldada esitada üldisi ettepanekuid valimiste korralduse kohta, mh analüüside, uuringute vms tegemiseks. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
11.09.2025	5-25-27/8	VVK liikmete poolt sidevahenditega teabe vahetamist ei saa pidada koosolekuks seaduse mõttes. Umbes ööpäevane etteteatamisaeg VVK koosoleku toimumisest teavitamisel on õiguspärane Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium lahendas liidetud kohtuasjades kahte kaebust, milles vaidlustati Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) koosolekut, mis peeti teabevahetuse teel e-kirjade vahetamisega. Kolleegium leidis, et kuigi VVK-l on Riigikogu valimise seaduse (RKVS) § 12 lg 6 alusel töökorra kehtestamisel avar otsustusruum, ei saa

		sidevahenditega teabe vahetamist pidada koosolekuks RKVS § 12 lg 1 tähenduses. Kolleegium aga neid VVK töökorra punkte, mis teabevahetuse teel koosoleku pidamise ette näevad, õigusvastaseks ei tunnistanud, kuivõrd neid sai tõlgendada seadusega kooskõllaliselt. Kolleegium lahendas liidetud asja raames ka ühes kaebuses tõstatatud probleemi teise, kohapeal toimunud VVK koosoleku kohta. Kaebaja leidis, et riigi valimisteenistus avaldas valimised.ee veebilehel uudise koosoleku toimumise kohta liiga lühikese etteteatamisajaga. Kolleegium asus seisukohale, et liiga lühike etteteatamisaeg koosoleku toimumisest teavitamisel võib sõltuvalt asjaoludest riivata vaatlejate õigusi. Vaidlusalusel koosolekul arutati mh ühe valimiskaebuse lahendamist. Kuivõrd menetlustähtajad valimiskaebuste lahendamisel on lühikesed ning VVK liikmed täidavad komisjoniliikme kohustuste kõrval ka enda põhitöö ametikohustusi, oli kolleegiumi hinnangul usutav, et VVK saab selles ajaraamis pidada koosoleku vaid ühel konkreetsel tööpäeval. Kolleegium sedastas, et seejuures võib ka koosoleku täpse kellaaja kokkuleppimine olla keeruline ja võtta aega. Seega ei olnud vaatlejate õiguste riive ebamõistlik. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
11.09.2025	5-25-29/3	VVK-le RVT tegevuse peale kaebuse esitamise õigus Riigikohus jättis rahuldamata M. Põdra kaebuse, milles palus tunnistada õigusvastaseks VVK otsuse nr 40, millega jäeti läbi vaatamata M. Põdra kaebus, milles palus teha RVT-le ettekirjutuse vaadata kaebaja KOVVS § 62 lg 1 alusel esitatud avaldus sisuliselt läbi ning lõpetada seaduserikkumine. VVK tegi otsuse e-kirja teel teabevahetuse korras. Riigikohtu hinnangul oli õiguspärane VVK otsus jätta kaebus läbi vaatamata, sest selles puudusid KOVVS § 65 lg 1 p-s 4 nõutud põhjendused, samas mõõndes, et ka otsuse jätta kaebus läbi vaatamata oleks VVK pidanud tegema koosolekul mitte VVK liikmete kirjavahetuse teel. Ühtlasi kordas Riigikohus, et RVT toiminguid või otsuseid saab VVK-s vaidlustada üksnes menetluslikust aspektist ning et praegusel juhul oli RVT kaebaja avaldust korrakohaselt menetlenud. Riigikohtunik Ivo Pilvingu täiendav arvamus on leitav siit. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
18.09.2025	5-25-31/2	Valimisliidu registreerimine Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium selgitas otsuses 5-25-31/2, et üldjuhul tekib valimisliit alates selle registreerimisest vastavalt kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduses sätestatule. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
19.09.2025	5-25-32/2	Valla valimiskomisjon peab kandideerija elukoha kontrollimisel lähtuma rahvastikuregistri andmetest Kolleegium jättis rahuldamata Kaupo Kutsari kaebuse, milles heideti ette, et Valga Valla Valimiskomisjon ei kontrollinud valimisliidu „Meie Valga eest ja heaks“ registreerimisel, et selle ühe moodustaja tegelik püsiv elukoht ei ole Valga vallas. Kaebaja leidis, et selline isik ei tohi kandideerida Valga valla volikogu valimistel ega moodustada seal valimisliitu. Kolleegium selgitas, et Valga Valla Valimiskomisjon ei ole valimisliidu „Valga eest ja heaks“ registreerimisel rikkunud valimisestustega kehtestatud norme. Valimismenetlus ei ole oma kiireloomulisuse ja seda korraldavate eriomaste haldusorganite ülesehituse ja koosseisu poolest sobiv menetlus kandideerijate, sh valimisliidu moodustajate rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressi õigsuse kontrollimiseks ja tegeliku püsiva elukoha väljaselgitamiseks. Põhjendatud kahtluse korral kande ebaõigsuses on kohaliku omavalitsuse üksusel siiski kohustus kontrollida isiku rahvastikuregistri elukoha kande õigsust nii omal algatusel kui ka siis, kui talle esitatakse taotlus andmete kontrollimiseks. Praegusel juhul on Valga Valla Valimiskomisjon edastanud teabe vaidlusaluse isiku

		elukohaandmete kontrollimiseks Valga Vallavalitsusele. Sõltuvalt haldusmenetluse tulemusest on kaebajal võimalik see soovi korral vaidlustada halduskohtus. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
26.09.2025	5-25-45/4	Kui kasvõi üks VVK liige osaleb koosolekul elektrooniliselt, on tegemist VVK elektroonilise koosolekuga ning selleks soovi avaldanud vaatlejal peab olema võimalus ühineda koosolekuga ka elektrooniliselt Kolleegium rahuldas Kalle Kulboki kaebuse, kuna VVK ei lubanud kaebajal ühineda 18. septembri 2025. a VVK elektroonilise koosolekuga MS Teamsi kaudu. Kolleegium selgitas, et kuigi VVK koosolek pidi algse teate järgi toimuma VVK asukohas, siis sellega, et VVK rahuldas ühe oma liikme soovi osaleda koosolekul elektrooniliste vahendite kaudu (VVK töökorra p-d 7.2 ja 7.3) muutus koosolek elektrooniliseks. VVK töökorra p 7.4 järgi, kui koosolek toimub elektrooniliselt, loob RVT võimaluse sellisel koosolekul osalemise soovist teada andnud isikutele koosolekut jälgida. Kaebaja oli avaldanud soovi osaleda asjaomasel koosolekul vaatlejana veebi kaudu. VVK toiming teda mitte koosolekule lubada oli õigusvastane. Kolleegium täpsustas, et üksnes vaatlejate jaoks ei pea siiski koosolekuga elektrooniliselt ühinemise võimalust looma, kui koosoleku teates ei ole ette nähtud koosoleku toimumist veebis ning koosoleku vorm ei ole muutunud elektrooniliseks seetõttu, et mõni VVK liige on avaldanud soovi osaleda elektrooniliselt. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
26.09.2025	5-25-46/3	VVK (piiratud) pädevus isiku tegeliku elukoha väljaselgitamisel ja elukohana märgitud ruumi seaduse nõuetele vastavuse kontrollimisel Sarnaselt 19.09.2025 lahendile asjas 5-25-32/2 selgitas Riigikohus, et valimiskomisjoni pädevuses ei ole kontrollida kandidaatide registreerimisel rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressi õigsust ega välja selgitada kandideerija tegelikku püsivat elukohta. Kuivõrd kaebaja hinnangul oleks VVK pidanud välja selgitama, kas registrisse kantud aadressi puhul on üldse tegemist eluruumiga, lisas kohus, et KOV peab elukoha kande õigsuse kontrollimise käigus muu hulgas kindlaks tegema ka selle, kas elukoha andmed vastavad RRS §-s 77 sätestatud nõuetele (sh kas elukohana märgitud ruum on alaliseks elamiseks kasutatav elamu või korter). Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
30.09.2025	5-25-44/3	Linna või valla valimiskomisjon ei pea kandidaadina registreerima isikut, kelle rahvastikuregistrijärgne elukoht pole valimisaasta 1. augusti seisuga omavalitsuses, mille volikokku ta kandideerida soovib Kolleegium jättis rahuldamata Mihkel Kuuskvere kaebuse, millega kaebaja vaidlustas enda kandidaadina Elva vallas registreerimata jätmise. Kolleegium selgitas, et kuigi kaebaja oli Elva Valla Valimiskomisjonile andnud teada, et tema elukoha kohta käiv rahvastikuregistri kanne on ebaõige ning tema tegelik elukoht asub Elva vallas, võis valla valimiskomisjon sellegipoolest lähtuda kaebaja rahvastikuregistrijärgsest elukohast (aadress Tallinna linnas). Seega oli kaebaja kandidaadina registreerimata jätmine õiguspärane. Kolleegium selgitas veel, et valimismenetlus ei ole oma kiireloomulisuse ja seda korraldavate eriomaste haldusorganite ülesehituse ja koosseisu poolest sobiv menetlus kandideerijate rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressi õigsuse kontrollimiseks ja tegeliku püsiva elukoha väljaselgitamiseks. Seadusandja on sidunud volikogu valimistel aadressiandmete õigusliku tähenduse konkreetse kuupäevaga (valimisaasta 1. august) ning

		kandideerimisest huvitatud isik pidi oma kohustuse andmete õigsuse tagamisel täitma (kui mitte varem, siis eelnimetatud kuupäevaks). Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.
30.09.2025	5-25-42/3	Vaatleja peab end enne VVK koosoleku kohapeal vaatlemist esitlema ühe korra. Kui isik läheb VVK koosolekut kohapeale vaatlema enne selle algust, pole elektroonilise vaatlemise võimaldamine vajalik Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis rahuldamata kaebuse, millega vaidlustati Vabariigi Valimiskomisjoni (VVK) toiminguid. Kaebaja hinnangul oli õigusvastane see, et a) ta pidi end VVK 16.09.2025 koosoleku kohapeal vaatlemise eeldusena viis korda esitlema, b) VVK koosoleku elektroonilise vaatlemise eeldusena tuleb esitlemiskohustuse täitmisel kaamera sisse lülitada, c) VVK koosolekute vaatlejaid ja teisi osalejaid koheldakse esitlemiskohustuse osas ebavõrdselt ja d) tal ei võimaldatud VVK 18.09.2025 koosolekut elektrooniliselt vaadelda olenemata sellest, et ta avaldas selleks soovi umbes pool tundi enne selle algust. Kolleegium asus seisukohale, et kaebaja esitles end kohaliku omavalitsuse volikogu valimise seaduse § 23⁴ lg 2 tähenduses enne VVK 16.09 koosolekut ühe korra ehk siis, kui koosoleku juhataja koosoleku alguses tema kohaoleku sedastas ja selle käigus kaebaja nime kontrollis. Ühtegi esitlemise toimingut, mis oleks olnud kaebaja suhtes ülemäärane, ei olnud. Kolleegium möönis, et kuigi asjaolu, et riigi valimisteenistus kaebaja VVK 18.09 koosoleku elektroonilise vaatlemise sooviavaldusele ei vastanud, oli kahetsusväärne, ei olnud kaebaja õigusi rikutud. Seda põhjusel, et kaebaja saabus enne koosoleku algust selle toimumispaika ja sai seda kohapeal vaadelda. Esitlemiskohustuse vaatlemise erisusi, sh kaamera sisselülitamise nõuet kolleegium ei käsitlenud, jäädes varasemas praktikas toodud seisukohtade juurde. Otsuse annotatsioonid koos märksõnadega on leitavad siit.